

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an . . . . . 4 coroane.
Pe o jumătate de an . . . . . 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 4 bani, a doua-ora 12 bani, a treia-ora 10 bani: și timbru de 60 bani

Fapte se vedem!

I.

De vre-o săptămână încoace dat ne-a fost să auzim din partea stăpânilor noștri prin foi și în dieta țerei vorbe dulci și indulcitoare față de noi Români, astfel că s'ar părè, că Maghiarii încep a fi stăpâniți de gânduri cinstite și că ar voi să ne facă dreptate în toate privințele.

Bine ar fi dacă vorbelor dulci ar urma și faptele, lucrurile însă stau altcum. Eată cum ni-se înfășează starea lor adevărată:

În dieta din Pesta se discută acum *budgetul țerei*, adică venitele și cheltuelile, ce vor să se facă anul acesta. La discuția aceasta se pot atinge toate afacerile publice și se pot critica toate faptele guvernului, precum și întreaga sa politică de cârmuire.

De acest drept ce-l au *„părinții patriei”* s'a folosit deputatul *Komjathy*, kossuthist și șovinist dela roată, când într'una din zilele trecute a discutat în dietă afacerea *naționalităților* nemaghiare, făcând imputări guvernului și cu deosebire prim-ministrului *Szell*, că față de naționalități are o politică păgubitoare intereselor statului maghiar, fiindcă nu mai ține în frâu naționalitățile din țeară, cum făceau guvernele de mai înainte și că politica acestuia este prea blândă față de noi!

Învinuirile acestea au provocat răspuns. Și răspuns a căpătat *Komjathy* dela doi: dela *Tisza István* și prim-ministrul *Szell*.

Tisza István, ficiorul vestitului priгонitor al nostru, *Tisza Kálmán*, împotriva obiceiului seu unguresc, a vorbit de astă-dată blând și îngăduitor față de noi. A zis, că stăpânirile maghiare trebuie să fie cu cruțare față de silințele culturale ale naționalităților, și îndecosebi cu privire la rentele (venit sigur), ce le primesc dela București școalele noastre din Brașov, a zis, că *Românii sînt în drept să și susțină școale*, prin ce se recunoaște *îndreptățirea culturii naționale române*; ear' recunoscându-se acest lucru, se recunoaște și *ființa națională a poporului român*; pentru-că numai o *națiune neutrată* poate să aibă *cultură proprie națională*.

Mai însemnat însă a fost al doilea răspuns, dat de prim-ministrul *Szell*. El a spus din capul locului, că învinuirile lui *Komjathy* nu sînt adevărate și că are și el program de purtare față de naționalități, apoi răspunde punct de punct la toate învinuirile.

Între altele arată, că diregătorii, cari au suferit, ca ficiorii din jurul Aradului să meargă la asentare cu *steag național românesc*, au fost scoși din diregătorie.

Mai departe, zice, că la intronarea Metropolitului *Meșianu* în Sibiu nu s'a întemplat nimic împotriva statului, — cum a zis *Komjathy*.

Față de adunările *Slovacilor*, ținite anul trecut, zice, că numai acelea le-a îngăduit să se țină, cari n'au fost naționale și de nisuițe contrare statului.

Mai departe despre băncile românești zice, că pe calea legii nu poate să facă nimic împotriva lor și e treaba

băncilor ungurești să le stingherească și slăbească.

Se laudă apoi ministrul-president că nu a luat în seamă cererea *Slovacului Mudroni*, pentru întemeierea unui gimnasiu slovacesc și că reuniunea slovacă *„Jivena”* o urmărește cu cea mai mare atențiune. Hotărîrea scaunului școlar din *Biserica-albă*, ca protocoalele să fie purtate în limba germană a *nimicit-o*, adică a aprobat casarea făcută din partea comitetului administrativ al comitatului *Timiș*.

Ei, eată că cu toate vorbele dulci, nici *Szell* nu se ține de lege și dreptate. Chiar cele două din urmă fapte ne o dovedesc aceasta. Dar' despre acestea și despre alte ce-a mai zis *Szell* în dietă vom scrie în nrul viitor. m.

Proclamația Irlandezilor. Încercăturile Angliei, ce 'și-le-a făcut singură cu începerea războiului în contra pacinicei populațiuni din Transvaal, a îndemnat pe Irlandezi să facă un energetic pas pentru a se scutura de asupritorul jug în care se află. Se telegrafează anume dela Londra, că *Redmond John*, șeful partidului național irlandez, a adresat o proclamație poporului irlandez, invitându-l să se unească în lupta ce tocmai acum, în această stare critică a Angliei, trebuie să o ducă, pentru a forța vindecarea gravaminelor legitime ale Irlandezilor. Știrea a produs mare mirare în lumea politică.

Îndevêt, la vatră! Pe când Maghiarii se tânguesc că Sécuii lor emi-

FOITA.

Poesii populare.

Din Vraniuț.

Culese de Ioan Beeleni și de Ilie Lungu, juni
Măruț roșu de pe țeară
Farmecile mă mîncară,
M'au mîncat că 'mi-li-or dat,
'Mi-le-au dat de le-am beut
Ca pe mîndra s'o zăuit,
Dar' eu nu pot s'o zăuit
Că și-aseară o-am vîzut,
Cu ulcioru sus pe mîna
Aducînd apă de cină.

Mor mîndruțo și m'apriind
Cînd te vîd pe drum trecînd
Și din mîna vîjeind,
Dar' din poale vînt făcînd,
Nu mi-'s slobod să te prind,
Să-ți cuprind eu mijlocelu
Cum cuprind lupu mielul.

Din Aiud.

Culese de S. U. Marian, elev preparandial.
Foaie verde fir de nalbă
Lumea țeara tot mă-ntreabă
De ce sînt tristă și slabă,
Tristă, slabă tot voiu fi
Ce-am perdut n'oiu mai găsi,
C'am perdut un mare bine
Pe bădița d'ingă mine,

Frunză verde de gutui
Gură ca la badea nu-'i,
Nici nu-'i dulce, nici sălcie
Numai cum îmi place mie.

Cine trece pe sub sat
Trece badea fermecat,
Dar' cine 'lo fermecat
O fetiță din cel sat,
Cu tină dela fântână
Să nu mai aibă hodină.

Din Ufalăul-ungureso.

Culese de George Voebună și Petru Lobonțiu.
Ibovnică tu vecină
Ce gați la bărbat de cină?
Chisăliță pîrgăliță,
La drăguț găină friptă.
Ține-mi Doamne bărbatu,
Să are răzoarele
Să umple hambarele,
Dar' mă ține și pe mine
Să le golesc toate bine.

Frunză verde alunică,
Primăvara-i noaptea mică
Nu-'i de mers la ibovnică,
Până colo mai la toamnă
Cînd lumea poate să doarmă,
Până-n luna lui Brumar
C'atunci-'s nopțile mari,
Stai cu mîndra cât îți place
Și ziuă nu se mai face.

Frunză verde de mușcată,
Cînd eram la maica fată
Faceam pită minunată,

grează în ruptul capului în România și-și bat capul cum și ce se facă pentru a-i pute opri acasă, — eată că guvernul român a aflat și pentru chestia aceasta deslegarea potrivită. Cetim anume în »Epoca« primită astăzi, că ministerul român de interne a dat ordin ca toți muncitorii unguri, veniți de curând în număr de peste 1000, în țeara românească, spre a găsi de lucru, *să fie trimiși la vetrele lor*. Deslegare simplă și bună.

De peste săptămână.

Procesul dela Baia-de-Criș.

Cetitorii noștri știu, că săptămânile trecute trei vrednici tineri români dela universitatea din Cluj au încununat mormântul viteazului nostru dela 1848 Iancu, la Tebea. Cum în țeara noastră, sub oblăduirea maghiară toate merg de-a-ndoasele, cei trei tineri au fost dați în judecată. Vrednicii tineri sânt: *Ioan Scurtu, C. Steer și G. Novacovici*. Pertractarea s'a ținut Marți, în 13 l. c. la judecătoria cercuală din Baia-de-Criș. La proces a fost de față mult public. Tinerii s'au purtat brav; au răspuns numai românește, după dreptul ce li-l dă legea. Asemenea brav s'au purtat și advocații apărători, preamărind pe Iancu. Ei au fost: *Dr. St. C. Pop* dela Arad, *Fr. Hossu-Longin* dela Deva și *Teodor Pop* dela Baia-de-Criș. În decursul pertractării gendarmii au urmărit pe tineri și apărătorii lor.

Marți după amiază s'a adus *sențența* următoare:

1. De sub acusa delictului contra religiei, acușării se absoalvă.
2. Dar' sânt condamnați pentru prăznuirea lui Iancu, vinovat de *infielitate cătră patrie (!)*, și cătră *ideea de stat maghiar (!)*, și pentru cununa cu tricolor.
3. Cununa se confiscă.

Toți trei acușaii ascultă sênini și veseli condamnarea: *fiecare 6 săptămâni temniță ordinară și 250 coroane amendă*.

Acușaii și apărătorii însinuă recurs la tribunal.

Trăească dreptatea ungurească!

Dar' de când m'am măritat,
Nici mălaiu n'am frământat
C'am trăit din cumpărat,
Că mă duceam la oraș
Și-mi luam pită și caș,
Cu bărbatu-alătura
Mânca-mi-l-ar funia,
Și de lucru nu-i mai pasă
Toată vara șede-acasă,
La lucru nu-l vede nime
Că șede tot lângă mine.

Dragă-mi lelea ciocușe,
Sufală-n foc se uită-n ușe,
Gura-i plină de cenușe
Și ea-i mândră ca o păpușe.

Bădiță cu păr sucit
Șezi la noi dac'ai venit.
— N'am venit eu ca să șed
Ci-am venit ca să te-ntreb
Da-mi fata după mine?
Dacă nu, noroc și bine!
Da-mi fata, ori nu dai?
Dacă nu noroc să ai.

Iubileul Metropolitului Mihályi.

Iubileul I. P. S. Sale Metropolitului Mihályi, despre care facem amintire și în alt loc, a fost sêrbat frumos în Blaj. Marți seara a fost conduct de făclii și iubilantul a fost salutat de prof. *Alesiu Viciu*. Metropolitul a fost viu aclamat de public.

Din acest prilej foaia »Unirea« a scos un număr sêrbătoresc, în care descrie vieța vrednicului Metropolit și dă date privitoare la întronisare.

Din articolul prim dăm aci următoarele frumoase părți:

Știm, că iubitul nostru arhieru nu e iubit de cei-ce puterea lumească o au peste noi. Dar' știm și aceea, că pentru noi pătimește, că pentru drepturile noastre suferă, că păcatele noastre le poartă.

În schimb îi aducem inimile noastre. Alt dar nu avem, nu avem nici aur, nici argint. Dar' inimile noastre cu toată bogăția simțirilor, cu tot focul sfânt al dragostei, cu toată văpaia însuflețirii, 'i-le oferim în ziua aceasta, ca desdaunare pentru câte a suferit și pentru câte s'a lipsit pentru noi.

Fie dragostea aceasta rêsplata și tot această dragoste să fie și îndemnul pentru viitor.

DIN LUME.

Rêsboiul în Africa-de-mează-zi.

Englezilor le merge tot mai rău: sânt bătuti în toate părțile. Buri acum voesc să-î atace ei, și nu a sta ca până aci mai mult în apărare.

Știri din Africa.

O depeșă sosită la *Bruxella* anunță, că generalul, care a primit însărcinarea de a încunjura pe Buller și a-i tăia calea de retragere, este *Schalk-Burger*. Spre acest scop el înaintează spre sud-ost dela Colenzo.

Tot asemenea au început ofensiva Buri din Orange contra localității Molteno; ei sânt conduși de *Luca Meyer*. Resultatul acestor operațiuni ofensive până acum nu este cunoscut.

În jurul *Rensburgului* s'au întemplat zilele aceste lupte sângeroase. Trupele engleze au fost silite să se retragă.

Rensburg e amenințat de Buri. Englezii se vor retrage în *Nawport* (Colonia Cap). Ciocnirea Burilor cu oastea principală a lui Roberts se așteaptă în curând.

Armata engleză

În ședința din 6 l. c. a camerei din *Londra* secretarul de stat *Wyndham* a comunicat următoarele date despre contingentul armatei engleze din Africa: Trupe regulate 126.000, mărinari 1000, miliție teritorială 9000, yeomanry 9000, voluntari 10.000 și trupe coloniale 26.000 de oameni. S'au mai hotărît să se trimită 17 batalioane de miliție și 3000 de yeomanry, astfel că întreaga putere armată, subtrăgând numărul morților, răniților și celor dispăruți, va fi 194 mii de combatanți.

Wyndham a mai comunicat că dela începutul ostilităților au dispărut 2283 de oficeri și soldați. Guvernul englez nu știe cu siguritate câți se află din acest număr în prinsoare la Buri.

Din toată lumea.

Rêscoala Indianilor.

O depeșă din *New-York* anunță, că seminiția Indianilor *yaqui* din Mexico s'a rêscolat contra albilor. Causa e, că guvernul voeste a face colonisări în teritorul lor. Seminiția aceasta e puternică și rêsboinică. Lupta între ei și trupele mexicane e crâncenă.

Din Sêrbia.

Scupcina sêrbească a fost închisă în *Nis*, în 10 l. c. cu un mesaj al regelui *Alesandru*, în care acesta face reprivire asupra lucrărilor sêvrșite și a raporturilor interne și externe ale Sêrbiei, pe cari le află multumitoare.

Din Egipt.

În *Egipt* continuă mișcările anti-engleze. Din *Cair* se anunță, că împotrivirea armatei egiptene a fost pusă la cale de emisari ruși și francezi, spriginiți de chedivul. Chedivul a părăsit capitala și a călătorit în deșert.

Polonii în Prusia.

În ședința din 13 l. c. a dietei prusiane, la discuția asupra bugetului de interne dep. polon *Iazdziewski* declară, că Polonii sânt nemulțumiți din cauză, că nu li-s'a făcut dela 1887 nici o concesie. A mai vorbit dep. polon *Dziemkowski*, ear' în urmă ministrul *Rheinbaben* declară, că va examina plângerile Polonilor.

De-ai fi lele cum ți fala,
Nu ți-ai țese pânza vara
Să-ți mânce vermii mânjala,
De-ai țese vara sumane
Pânza coala-n postu mare.

Cucule cu pene sure
Nu mă trage la pădure,
Pădurea-i cu frunza lată
Și doru mândrei mă gată.

Din Vran'.

Culese de *George Muntean*, corist.

Când eu vîd pe mândra Doamne
Nu-mi vine trei zile foame,
Când cu mândra mă-ntâlnesc
Trei zile nu flămînzesc.

Câte boale-s pe sub soare
Nu-s ca dorul arzătoare,
Că dorul unde se pune
Face inima cărbune.
Drag mi-ar fi să odihnesc

Pe brațele cui gîndesc,
Draga mea și-a cui te are
Culcă-mă-n brațele tale.

Cât e omul tinerel
Să ține dorul de el,
Dacă omu-'mbêtrânește
Dorul mai călătorește.

Frunzuliță din Călnic,
Caută-ți mândră alt voinic
Că cu mine n'ai nimic,
Că eu firea ți-o cunosc
Că numai mă port om prost,
Tu cu ochii ești la mine
Și cu alții trăești bine.

Frunză verde sălcioară
Iubește-mă mândră eară,
Că nu ți-am fost drag'o seară
Ci doi ani întregi și-o vară,
Câtă boală-i pe sub lună
Nu-i ca dorul de nebună,
Că dorul unde se lasă
Face lacrimilor casă.

SCRISORI.

Oameni harnici.

Doștat, 11 Februarie 1900.

Dumineca trecută ne-am întrunit curatoratul, precum și comitetul administrator al »Grânarului«, cultului grăcat. din parochia noastră, când ni-s'a făcut cunoscută starea fondului »Grânarului«, precum și socotelile bisericesti și școlare de pe anul 1899. Cel dintâiu, deși s'a început numai din 1 Aprilie 1899, totuși cu sfârșitul anului numără 127 de membri fondatori, pe viață și ordinari, cari până în 31 Decembrie anul trecut și-au plătit taxa anuală cu suma de 234 feldere de cucuruz.

Este modest începutul, dar' după însuflețirea ce s'a arătat la publicarea socotelilor de pe anul trecut ne îndreptățește la o temeinică nădejde, că în decurs de 10 ani, pe cât timp membrii sînt obligați prin statute a-și urma plătită regulată a taxelor, vom ajunge la un capital din venitul căruia în mare parte se va pute plăti învățătorul.

Este fără îndoială un lucru nu ușor a încasa regulat împrumuturile făcute dela »grănar«. Dar' modul de încasare din statute ne cheazășește că toți cei-ce se împrumută trebuie să fie regulați plătitori, precum chiar s'au dovedit și în anul trecut. Prescrierile statutelor sînt foarte practice și întru a sporî numărul membrilor, pentru-că împrumut în locul prim capătă dela grănar numai membrii aceleia, așa se silește și cel mai sărac a se face membru, ca să poată ave favorul de a fi împrumutat.

Cu un cuvânt grănarul nostru este foarte practic și bun. Nădejduim mult dela acela; barem ar îmbrățișa oamenii noștri peste tot locul acest mod de economie de a-și asigura plătită regulată a salariului învățătoresc.

Cu acest prilej nu pot retăce a arăta în public o nouă modalitate de contribuire spre scopurile școlare, pusă în praxă de preotul nostru, și anume: Ca creștini, ducem în Dumineci și sârbători preseuri pentru jertfă, lângă acelea și ceva vin de paos. Dar' acel vin adese-ori e așa precum îl are omul, ori precum îl află în cărcimă, cele mai de

multe-ori nepotrivit pentru sfânta slujbă. Părintele nostru a mijlocit la proprietarul din loc, dl Sam. Crăciun, a ne provede în toate Dumineci și sârbători peste an cu vin dela d-sa. Ear' ceialalți creștini au fost rugați ca în locul vinului de paos să ducă fiecare unul sau doi cruceri și să-i arunce în pixul (lădița) spre acel scop anume așezat în biserică. Banii acestia au scopul de a provede pruncii săraci și silitori cu cărți de școală și alte recuise. Aici încă ne-am ajuns scopul, căci în decurs de doi ani s'au adunat peste 60 (șesezeci coroane), din care sumă în anul acesta s'a cheltuit pentru cărți de școală 18 coroane.

Oare acest mod de a aduna crucer de crucer pentru luminarea băieților noștri ar fi ceva greu lucru, a-l introduce la toate bisericile?... Eu cred că nu.

În curând, de ne va ajuta D-zeu, avem nădejde a vă scrie și despre alte folositoare întreprinderi, ce ne sfătuim să mai facem. *Unul din popor.*

Dela Năsăud.

— 4 Februarie n 1900.

Corpul didactic al școlii fundațională elementară din Năsăud, cu ajutorul câtorva domni din loc, și-a propus a aranja o petrecere cu joc pentru copii, al cărei venit să formeze un fond pentru ajutorarea copiilor săraci, cu cărți, recuise de scris, vestminte etc. dela sus amintita școală fundațională.

Ieri, 3 în Februarie, în marea sală de gimnastică a gimnasiunii superior, a decurs această petrecere »de copii«, a căreia isbândă morală și materială a întrecut prevederile tuturor.

Încă de cu seară, pe la orele 5, inteligența din Năsăud și chiar și din jur, a început rind pe rind a-și face intrarea, astfel că pe la orele 6 spațioasa sală era înșesată de public numeros. Toate familiile din Năsăud, toate branșele au ținut să-și aibă reprezentanții lor la această petrecere dată într'un scop atât de nobil: ajutorarea copiilor săraci a unei școlii românești.

Înima-ți creștea de bucurie, când vedeai alături de copilașii mici de școală,

în haine albe ca de ânger, pe părinții lor, privindu-i cu dragoste și delectându-se cu lacrimile-n ochi, ear' alături d-șoarele mici de școală, d-șoarele mai mărișoare..., drăgălașe și surizetoare, asupra căroră, ochii copiilor mari..., a burlacilor, țințeau neîntrerupt.

Și nu mai era această petrecere o simplă petrecere de rind, ci o manifestare a simțământului de ajutor creștinesc și a dragostei de neam și de legea noastră strămoșească.

Corpul învățătoresc al școlii normale din Năsăud poate fi mândru și oareși-cum măgulit în sufletul său, că publicul românesc din district, — știind să aprecieze din destul munca și lucrarea ce o desvoaltă neîntrerupt acest corp pe terenul cultural-național, — s'a grăbit a da obolul său, spriginind bunele lui nisuițe și înaintând astfel interesele unui vechiu institut de cultură românească, al căruia început este legat de chiar începutul românismului în acest ținut.

280 coroane au încurs în seara petrecerei la cassă, ear' de atunci mereu sosesc dăruiri benevole, în scopul măreț arătat mai sus. Dovadă cât preț se pune și cu cât interes urmărește publicul înaintarea și înflorirea acestei școlii centrale.

Fie aceasta pentru membrii corpului învățătoresc al acestei școlii un îndemn tot mai mult, să-și îndeplinească cu conștientiositate și demnitate ca și până acuma, așa și în viitor, greaua dar' măreața lor menire de crescători și instructori ai tinerelor generațiuni.

Unul dintre cei de față

Fapte vrednice de urmat.

Velț, 7 Februarie c.

Comuna Boian (comitatul Târnavei-mari) este așezată în vecinătatea comunelor săsești, la 2 kilometri de comuna Basna, unde se află băi cu ape minerale. Boianul e totdeodată în tot comitatul a doua comună cu mai mare populațiune, Români și Sași; majoritatea o formează Românii gr-or. În această comună încunjurată de toate părțile cu trei părți de hotar, pământ roditor,

Din Ernut.

Culese de George Holom.

Frunză verde de cireș
Vai mândră departe ești,
Eu departe tu departe
Dragostea ni-se desparte,
Eu departe-n țeri străine
Cu drag mă despart de tine,
Tu departe-n satul meu
Cu drag mă despart mereu,
Că mă despart și nu prea
Că mi gândul la mândra,
Eu mă despart și nu-mi vine
Că mi gândul tot la tine,
Fă tu mândră ce vei face
Sufletul meu să se-mpace,
Fă-te mândră trandafir
Și sboară la mine-n sîn,
Fă-te lumină de ceară
Să te pun eu subsuoară.
Plânge-mă mândră cu dor
Că ți-am fost drag bădișor,

Plânge-mă mândră și-nceată
Că ți-am fost eu drag vr'odată.

Vai mândruță cum m'aș duce
Seara la guriță dulce,
Vai mândruță cum aș mere
Seara la mândrele mele,
Vai ba cumu-mi de jele
Că-s cătană nu pot mere,
Frunză verde de lemn lat
Rău maică m'ai blăstemat
Vineria pe nemâncat
Căci cătană am picat,
Cu mâna mă legănai,
Cu gura mă blăstēmai,
Blăstēmum' mi-o fost de foc
Să n'am în lume noroc,
Să n'am Paști, să n'am Crăciun,
Să le mânc mergend pe drum,
Să n'am Paști, să n'am Rusale,
Să le mânc mergend pe cale,
Să n'am zi de sârbătoare
Făr' să le sârbēz pe cale.

Din Seliște.

Culese de I. S. M.

Foică trei spânace
Copiliță vină-ncoace,
Ba la tine nu viu drace
Că știu mîntea ta ce face,
De viu lă tin' nu-mi dai pace.

Brăduleț de munte-nalt
Tu nevestă cu bărbat,
De bărbatu ți urit
Aruncă-i ghilțu de gât
Și-l scoate-n tîrg de vîndut.
Și strigă în gura mare:
Am un bărbat de vînzare
Și l-aș da pe cinci parale,
Da mai nice cinci nu face
Că nu-i pe gust nici nu-mi place
Numai n'am ce drac mă face,
Că-i bătrân și e urit
Numai de-al băga-n pământ,
Mai bine unu tinerel
Ca să te tot joci cu el.

vii și poduri frumoase, oamenii întru întâiu erau mai toți în stare bună, pentru-că nu era nici un Jidan în comună.

În anul 1864 s'a încuibat în comună un Jidan sărac, după el ceva mai târziu altul și mai sărac, așa că în ziua de azi în comuna Boian se află așezate 5 familii de Jidani, cari numără 48 de suflete, toți cărcimari și comercianți și în stare bună și cu un învățator pe care 'și-l plătesc regulat.

În 6 Ianuarie a. c., ziua Arătării Domnului (Bobotează), acel spirit sfânt care în chip de porumb sbura pe deasupra Iordanului, a umbrit pe poporul comunei Boian fără deosebire de confesiune și 'l-a întărit în credință tare, așa încât după predica preoților lor îndată după amiază s'au adunat pe strade o mulțime de oameni vorbind unii cu alții și spunând că ce predicății frumoase au fost astăzi. Ați auzit măi, — zicea unul cătră celalalt, — *că la ce sărăcie ne duce pe noi beutura vinarsului. Hai-dați să facem o legătură cu toții să nu mai bem vinars un an de zile*, multe am făcut, să o facem și asta! Și s'au învoit toți și au pus legătură, că ori-care și pe ori-și-care 'l vor afla că a intrat în vre-o cărcimă să fie pedepsit cu 20 fl.

Auzind de aceasta Sașii ei încă au intrat în societate cu Românii. Astăzi în comuna Boian s'a format o societate de temperanță cu preoții în fruntea lor, ca apărători, având a se îngriji și ai prevedea cu statute aprobate de forurile judiciare competente.

Din 6 Ianuarie nu mai intră nimenea în cărcime, acele sunt goale în toate zilele, nu se mai aud injurături, ear' bisericile în toate Dumineci și sărbători sunt îndesuite de popor. Un Jidan s'ar fi declarat că e aplecat să se facă Român, numai să meargă oamenii la cărcima lui să bea.

Laudă preoțimei brave Iosif Crișan gr.-or., Arion Migia gr.-cat. și Mihael Kenczel luteran, și laudă poporului, care e conștiu de chemarea sa.

Dă Doamne ca din toate comunele să ne sosească tot astfel de vești bune și frumoase!

Ioan Moldovan,
notar cercual.

Petreckeri în Chior.

Posta (Chior), la 8 Febr. n. a. c.

Sunt frumoase zile sărbătorile Crăciunului, când creștinii se bucură de Nașterea Mântuitorului lumii și ascultă frumoasele colinde, cântate pe la case de băieți. După Crăciun apoi urmează cășlegile, earăși cu petreckeri frumoase

aranjate în mai multe părți. Ele însă sunt nu numai pentru veselie, ci sunt și folositoare, de oare ce venitul lor se dă spre scopuri culturale.

Petreckerile cu joc, ce senatele școalelor noastre românești au început a le aranja, aduc cei mai mare folos. Ele aduc un folos dublu, pentru-că în ele se întrunesc și își petrec de obicei tineri și bătrâni, popor și inteligenți, și când e apoi pe dimineața cassarul își dă seama că s'a adunat atâta și atâta sumă de bani. Cumea aceste petreckeri sunt foarte folositoare deja e lucru constat și aici la noi în Chior, și cu începutul cășlegilor s'au început și petre-

sub presidiul dlui preot de acolo *Al. Peter*, care a reușit foarte bine, căci inteligența de acolo a fost reprezentată în număr complet. În 6 Ian. v. (Botezul Domnului) s'a ținut o astfel de petrecere în comuna *Finteușel*. Aceasta a reușit peste așteptare, căci poporenii din *Finteușel*, când e vorba de binele comun țin cu toții strâns unul cu altul, și au luat parte cu toții la această petrecere.

Vîrfurile petreckerilor populare însă 'l-a făcut petrecerea *corului plugarilor români din Șomcuta-mare*, care s'a ținut la 4 Februarie n. a. c. Sunt vrednici de laudă conducătorii plugarilor din *Șomcuta-mare*, și tot asemenea și plugarii,

pentru-că ascultă înțeleptele povățuiri și sunt cu deplină ascultare față de conducătorilor, cari au în frunte pe dl prot. *I. Sêrb*.

Petreckeria s'a început cu un joc românesc mai vechiu în Chior.

A fost reprezentată în număr frumos inteligența română și au fost și câțiva fruntași maghiari.

S'a petrecut între jocuri și strigături naționale românești până la miezul nopții, când s'a întins o masă la care s'au ținut mai multe vorbiri.

După ridicarea mesei s'a început ear' jocul, și apoi ear' între cântări de ale *coriștilor* și jocuri a ținut veselie până în revêrsatul zilei.

Petreckeria a fost foarte bine reușită, dar' sunt silit a aminti, că adevărat luxul (podoaba) e prea mare. 'Mi-ar fi plăcut cu mult mai bine, dacă frumoasele fetițe din *Șomcuta*, erau îmbrăcate în haine de pânză, făcute de mâna lor, și nu în bu-drihiuțe de carton cumpêrate pe bani frumoși.

Stefan Pop, inv.

Metropolitul Mihályi.

— Vezi ilustrația. —

Mercuri, în 14 l. c. s'a sărbătuit iubileul de 25 de ani de episcopie a I. P. S. Sale Metropolitului din Blaj *Dr. Victor Mihályi de Apșa*.

Din acest prilej în Blaj s'au făcut în această zi sărbări frumoase, dar' fără șgomot, de oare-ce dorința Înaltului arhipăstor a fost, ca fiii lui sufletești să se bucure numai întru inimile lor. În bisericile din arhidieceasă și din diecese s'au făcut în această zi slujbe mari, la sfîrșitul cărora s'a cântat doxologia cea mare împreună cu litia pentru îndelungata viață, sănătate și fericire a vrednicului Metropolit.

Din acest prilej, dând în foaia noastră chipul I. P. S. Sale, ne alăturăm și noi la urările de bine, ce le adresează poporul român Înaltului iubilar.

METROPOLITUL MIHÁLYI.

cerile populare, aranjate spre scopul de a înmulți *fondurile școlare*.

Și anume în ziua primă a cășlegilor, adevărat a doua zi de Crăciun (în 26 Decembrie 1899) s'a ținut o astfel de petrecere în comuna *Arieșul-de-pădure*, care s'a aranjat sub presidiul dlui preot local *Ioan Simon*. Dintre inteligenții străini au luat parte, din cauza timpului urit, numai dl Ioan Belbe, învățator în *Finteușel* cu soția. Tot din cauza timpului nefavoritor a reușit foarte slab. Deficit (pagubă) însă nu a fost, dar' și venitul încă a fost puțin.

În 1 Ianuarie n. 1900 s'a ținut o petrecere de acestea în comuna *Hideaga*,

PARTEA ECONOMICĂ.

Despre modurile și uneltele pentru lucrarea pământului.

Prelegere populară, ținută de **Ioan Georgescu**, în 18 Ianuarie în Noul-Român, ear' în 19 Ianuarie în Oprea-Cârțișoara, din com. Făgărașului.
(Urmare și fine).

Gradul de cultură și civilizațiune la un popor se poate socoti nu numai după casele și superedificatele lui economice, ci și după uneltele acelea, pe cari le întrebuințează la lucrarea pământului, pentru-că s'a constatat, că la popoarele acelea, cari nu prea voesc să introducă unelte mai bune pentru lucrarea pământului, nici cultura și civilizațiunea nu-și prea deschid porțile, de oare-ce nu prea află mijloace de asistență.

Cele mai lățite pluguri de fer în patria noastră sunt cele schimbătoare, cu cari adecă se poate ara în amândouă brezdele. Sunt pluguri și numai într'o ureche, cu cari adecă se poate ara numai într'o brează. Acestea se întrebuințează mai cu seamă la șes. Sunt apoi un fel de pluguri pentru smăruntarea pământului, în forma mașinilor noastre de săpat, cu cari se ară pe sub brezdele arate odată cu plugul ordinar. Sunt mai departe pluguri cu o brează, cu două și cu mai multe, la cari se prindă mai multe vite la arat. Sunt apoi ear' niște pluguri anume făcute pentru arături de defundare, cu cari se poate ara până în genunchi de afund.

Cu plugul se lucră pământul mai cu spor, ca cu hârlețul și sapa. De aceea se și întrebuințează el în economia câmpului, unde puterea omului nu e de ajuns, ci trebuie puterea vitelor, ear' pe șesurile întinse au început a pune să împingă plugul cu mai multe brezde chiar puterea aburului sau vaporului și a electricității.

Cu ajutorul plugului pământul se rupe în brezde, se sfirmește și nete-

zește, ca sămănăturile ce le cultivăm în acela se poată afla acolo toate recerintele pentru incolțire, creștere, vegetare și coacere.

După modul cum se fac arăturile de afund, așa se împart acelea în arături superficiale sau mai pe deasupra, cam de un lat de palmă, după-cum se fac la sămănat, în arături mijlocii, cam de două laturi de palmă, după-cum se fac la facerea ogoarelor de toamnă și de vară și în arături afunde, cari trec peste două laturi de palmă, după-cum se fac cele pentru defundarea pământului mai îndesat.

Când s'au introdus mai întâiu plugurile de fer în locul celor de lemn, unii economi credeau, că după acelea va curge numai lapte și miere ca în Canaan. Așa, unii au tot lucrat pământul fără de a-l gunoi cum se cade și când au văzut, că pământul nu le mai dă roduri îmbelșugate, au aruncat vina pe plugurile cele de fer și pe Nemții, cari li-le-au adus pe capul lor. Ei însă au uitat proverbul: »din sacul, care tot iai și nu mai adaugi nimic, odată dai de fund«. Cam așa stă lucrul și cu lucrarea pământului. Dacă ne mărginim a lucra tot numai o pătură subțire dela suprafața lui, aceasta se stoarce și sleiește de rodirile cele multe, și astfel va deveni din an în an tot mai puțin roditoare.

Eată pentru-ce trebuie să facem câte-odată toamna și arături mai afunde, ca adecă pătura roditoare să fie cât mai groasă.

Arăturile afunde sunt de o însemnătate deosebită pentru lucrarea pământului. Prin acelea pătura roditoare devine mai groasă și astfel plantele cultivate acolo, au o suprafață mai mare din care să-și poată căuta nutrețul. Rădăcinile buruienilor nefolositoare și stricăcioase se pot stîrpi prin acelea mai cu succes. Pe timp de secetă rădăcinile sămănăturilor pot străbate la o afunzime mai mare, ear' pe timpurile ploioase, apa se poate scurge mai cu înlesnire prin pământ. Arăturile afunde nu trebuie făcute dintr'odată, ci treptat, adecă în fiecare an câte puțin, când se face ogorul de vară sau de toamnă.

ai vedea un astfel de mort așa întins, oare nu te-ar cuprinde fiori? Nu te-ai teme, că mortul își va deschide buzele negre ca mura și te va injura? Nu-ți plesnește prin minte, că dacă trupul lui e așa de batjocorit, oare cu sufletul lui ce se va întâmpla în altă lume? Ascultă numai, că eu îi voi ține o căzanie de moarte, dar' nu după datina lumii — că se apucă a lăuda pe cei de o pânză cu ea, ori-s vrednici ori ba.

Ascultă, că se începe predicăția.

Mortul acesta, care zace înaintea noastră, a fost cunoscut de noi toți, ca bețivul cel mai mare, om stricat și călălăș mare. D-zeul lui i-a fost gâtul și pântecul, biserica i-a fost cărcîma, rugăciunile i-au fost sudălmile și blăstămurile. Aceste rugăciuni într'atâta i-au fost de dragi, cât seara cu ele se culca, dimineața cu ele se scula. Mai nainte de toate averea sa și tot câștigul și-le-a cărat la jupânul Avrum. Dar' se și vedea urmele pe muiere și pe băieții lui.

Modurile cele mai însemnate pentru aratul pământului sunt: arăturile oable sau ordinare, cari se fac cu plugurile schimbătoare, cu cari se răstoarnă brează după brează într'o formă oablă, arăturile ridicate la mijloc, cari se fac cu plugurile schimbătoare sau într'o ureche, pentru a nu sta apa pe loc când sunt ploii mai multe, arăturile săritoare, cari se fac pe unele locuri toamna în coceni, pentru a risipi mușinoaiile de pământ, adunate pe lângă rîndurile de cucuruz și arăturile în cerc sau carre, cari se fac în pământurile rotunde, unde se începe de o margine și se găta la mijloc.

După timpul în care se fac arăturile se împart acestea în: ogoare de toamnă, de vară, întors și sămănat, cari fiecare trebuie să se facă la un timp anumit al anului, după-cum o recere aceasta și sămănătura, pentru care se fac.

La arat trebuie pândit totdeauna prilejul, ca pământul să fie umed, căci la din contră nu se pot face arăturile cum se cade. Numai pământurile năsi-poase se pot ara și în stare mai uscată. Pentru sămănăturile de toamnă se recomandă ca pământul să fie și mai umed.

Întorsul trebuie să se facă totdeauna atunci, când ogorul este deplin copt, ceea-ce se poate vedea de acolo, că plantele arate și rădăcinile acelor s'au putrezit, arătura s'a așezat și brezdele aceleia au început a crepa. Unde ne îngăduie locul, acolo e bine ca arăturile să se facă nu numai în lungul, ci și în latul.

La ogoare brezdele pot să fie tăiate și mai late, dar' la întors și la sămănat mai bine să fie tăiate mai înguste, ca să se sfirmească bine pământul. Brezdele tăiate cu plugul, trebuie să se așeze regulat una pe alta, ear' sub acelea și printre ele să nu rămână nici-odată pământul nearat. La sămănat, după-ce s'a isprăvit lucrul se mai trag pe unde e de lipsă și anumite brezde pentru scurgerea apei.

Precum plugul, așa și grapa, până-când a ajuns în starea ei de astăzi a trebuit să treacă prin mai multe perioade. La început sămănța se astupa

Călătorie spre iad.

Povestire de **Ioan Bochiș**, preot în Borșa.

Cătră cer numai o cale duce, dar' cătră iad tare multe căi sunt. Dintre cele multe căi voesc, iubite cetitorule, a-ți arăta numai una, dar' nu cu scopul ca doară și tu să mergi pe ea, ci mai virtos să te păzești de ea. Așa privește dar' această cetanie ca și un semn pus între drumuri, care-ți arată calea încătrău să mergi și de ce să te ferești, ca să nu rătăcești.

Intră cu mine, iubite cetitorule, într'o casă cu un mort, și vezi ce mort deosebit e acela! În mână în loc de sfânta cruce ține pipa, în loc de aiasmă lângă el e glaja cu vinars, în loc de făclii stau pe lângă el glăjile goale de here sau alte beuturi, și în loc de cruce pusă la cap îi stau răvașurile de plată pe cari a beut. Casa de goală îi sună ca toaca, ferestrele sunt sparte, cuptorul e rece și ruinat. Iubite cetitorule, când

Săraca muiere! nici nu cutează Dumineca a merge la sfânta biserică de goală ce e, băieții-i umblau desculți și iarna, ear' hainele le erau ciuruite. Casa îi e dărăpănată și numai atunci nu ploauă în ea, când afară lucește soarele. Grajdul încă așa-i de plecat ca fostul lui stăpân, fără de păreți, cât dacă Jidanul Avrum nu ar fi scos pe Ciacu din el — acuma l-ar putea scoate afară ori-și-pe-unde și fără de ușă.

A doua, și-a beut omenia. Nu mult și-a bătut el capul cu aceea, când noaptea a sculat toată ulița din somn pe unde trecea cătră casă, și că străjile de noapte în loc să-l ducă acasă, îl duceau în cotelul satului. N'a pus seamă nici pe aceea, când în ziua mare băieții satului îl fluierau, vîzîndu-l căzut dintr'un șanț într'altul, nici de aceea nu i-a păsăat dacă se tăvălea în tină ca porcii — de altcum acolo i-a fost locul. Sau doară s'a supărat că neamurile sau oamenii cei de treabă i-au încunjurat casa? Nici

cu niște măracini, cari se trăgeau pe locul sēmēnat. Pe unde măracinii erau prea ușori se mai punea pe ei și oarecare greutate, ca să-i apese mai bine cătră pământ.

Dela grapa de măracini, care și astăzi se mai întrebuițează pe unele locuri în țerile rămase îndērēt cu plugăritul, economii au trecut la grapele cu colții și cărēmii de lemn, ear' dela acestea la cele cu colții de fer.

Astăzi sūnt grape întregi de fer, în formă pătrată, oblungă, de trapez, strîmbă ș. a. La grapă lucrul principal este, ca colții ei să meargă prin pământ în linii diferite și nu unul după altul.

»Plugul fără grapă, e ca moara fără apă«, se aude pe unele locuri zicēndu-se. Și în adevēr așa și este. Pentru-că ce s'ar alege de toată arătura și sēmēnătura, dacă nu ar fi grape, cari se astupe sēmēnța și se netezească locul arat. Chiar și la arăturile sēvīrșite cu anumite mașini de sēmēnat, pământul trebuie mai āntāiu bine smēruntat și oblit cu grapa.

Grăpatul este de o însemnătate deosebită din mai multe puncte de vedere. Prin acela, deoparte se zdrobesc și sfirmsesc brūșii, de altă parte se astupă sēmēnța și se netezește locul arat. Afară de acestea grapa cu colții ei mai rupe și scoate la suprafața pământului mulțime de buruieni și rădēcini, cari dacă nu s'ar scoate afară, s'ar prinde din nou în pământ și astfel ar putē impede în mod vedit creșterea tinerelor plante sēmēnate în pământ.

Afară de uneltele numite până aci pentru lucrarea pământului, în economiile mai mari se mai întrebuițează încă și tăvălugul, cu care se indeasă și apasă pământul sēmēnat cu unele plante de nutreț, precum e mazăricea, luțerna, trifoiul, esparseta, mohorul ș. a. Tăvălugul numit este ca un sac făcut din lemn, fer sau peatră și se învīrșește în jurul unei osii, ca și roata dela car. D-voastră, cari ați avut prilej să umblați pe la curțile domnești, unde se poartă economii mai mari, nu mă īndoesc, că veți fi vėzut și unealta aceasta de economie, care s'a nāscocit numai în timpul din urmă.

că 'i-a pāsāt. Cu un cuvēt 'l-a pārāsīt toată rușinea și simțul de omenie.

În urmă 'și-a bėut puterea sufletească și trupească. Urmarea beuterei fără cumpēt a fost, că deși era în virtutea bărbăției, toate membrele trupului lui tremurau ca și rēcile. Ochii lui totdeauna erau roșii, obrazul buged ca porumbeana umflată, gust de māncare nu a avut, că toate mațele îi erau arse. Dacă se trezea din beție într'atāta-l muștra conștiența, cât dacă nu ar fi mai fost vinars pe lume în care să-și īnece muștrarea, de mult s'ar fi prāpādīt.

Acuma toate acestea au trecut! dar' sufletul lui se află acolo unde muștrarea conștienței nu se poate amorți cu vinars. Cāt e de īnfiorătoare starea atārui om vi-o voiu arāta prin o pildă.

Am cunoscut un om bețiv care a avut datina, că în toată seara își punea la căpătāiul patului o glaje cu vinars. Și o făcea aceasta, că noaptea când se trezea din beție īntru atāta îl muștra

În rīndul uneltelor pentru lucrarea pământului, se mai poate numēra și mașina pentru săpatul cucuruzului și a celorlalte plante de sapă. Această mașină ușurează mult lucrul economului la săpat, așa că cultura plantelor de sapă, nu mai īntimpinā atāta greutate și cheltuiālă ca până acum, de aceea se și cultivā acelea din an în an în cantități tot mai mari.

Înainte de aceasta cu 30—40 de ani, când se īntorceau ostașii noștri de prin taberile Nemților, Francezilor și Italianilor și ne povesteau despre cele vėzute pe acolo și anume: că se sapă cucuruzul cu mașina, se samēnă cu mașina, se secerā și īmblātește cu mașina și altele, nouē ni-se părea, că ne spun povești. Astăzi am ajuns, ca să putem vedē toate acele mașini și pe la noi, nu numai în economiile proprietarilor mari de pământ, ci chiar și în cele ale micilor proprietari.

Ce va fi peste alți 30—40 de ani? De sigur că vor fi și mai multe unelte și mașini spornice pentru lucrarea pământului, ca astăzi. Noi cei de astăzi să ne mulțumim deocamdată cu acestea pe cari le avem. Pe acestea să le punem bărbătește și īntelepțește în lucrare, apoi să căutām a mai īnvēta și din esperiențele sau pătāniile altora, după-cum ne spune B. Franklin, »cāci cel-ce īnvātā tot numai din esperiența sau pătānia sa proprie, plătește scump, adese-ori prea scump īnvēțătura sa«.

Acestea sūnt pe scurt modurile și uneltele pentru lucrarea pământului, despre cari am crezut că e de lipsa să vė vorbesc cu acest prilej. Se zice și cu drept cuvēt: că un econom harnic trebuie să aibă casă și alte superedificate din material solid, apoi vite multe și bune, pământuri arātoare și fēnațe ș. a., ear' eu mai adaug și acea recerīnță: ca se poată ajunge un econom la toate acestea, trebuie să cunoască cu deamēruntul modurile de lucrare ale pământului și să aibă cele mai bune și spornice unelte pentru lucrarea aceluia, fără de cari nici nu se poate numi cineva adevērat econom de pământ.

conștiența cāt sta gata a se spānzura, și ca să scape de muștrarea aceasta trăgea câte una bună din glaje și astfel earāși amorțea în somn. Odată cāsēniī când a adormit dus de beat 'i-au luat glajea dela căpătāiu. S'a trezit bețivul, se īntinde după glaje, glaja nu-'i ca'n palmă. Atunci īncepe a rāgnī ca mușcat de șerpe, cerēnd glajea.

În altă lume īnsē nu se poate amuți conștiența cu vinars sau alte beuturi spirituoase. Doamne! ce soarte îi așteaptā pe atari nenorociți. Tu iubite cetitorule care le cetești acestea vei zice: »Har Domnului eu încă nu am ajuns până la atāta«.

Tu așa te socotești, dar' eu altcum judec. Sē nu cugeți, că numai pentru beuturii pātimoși am scris rīndurile acestea, că pentru aceia — durere — acum abia mai este leac. Acestia nu mai primesc īnvēțătura și sfatul nīmērii. (Va urma).

Despre măiestrii.

XIV.

Zidăria. Lemnul pe zi ce merge se īmpuținează și se scumpește; petrile, în multe locuri numai nu īntrā singure în sat. Bă, sūnt unele sate, unde, de câte-ori plouă mai mulțisor, totdeauna le aduce vālcica sute de stānjini de peatră. De abia-și pot face printre ele trecētoare. Afară de aceea, multele incendii (focuri) ce au fost și în urma cărora din sate īntregi rămāne numai vatra de cenușă, dacă clādīrile au fost de lemn, toate acestea au deschis ochii oamenilor noștri că ar fi mai bine să-și facă casele și alte clādīri de peatră. Și bine au făcut și bine fac, cei-ce fac așa. Cā ori-cum, dar' casa de peatră e mai trainică și mai călduroasă și mai frumoasă. Numai cāt la facerea lor încă dām de greutate: nu avem meșteri, nu avem zidari cum se cade. Cā, ce să zicem, este în fiecare sat câte un Țigan care știe zidī, dar' cum? De este să-și facă un singur cuptor de pāne, trebuie să-1 strice în 3—4 rīnduri până să fie pace; ori că afumă, ori că nu coace, ori că se fac pānile crepate, ori că nu arde focul. Și de câte-ori il strică de pe olaltă, de atātea-ori trebuie carō de lut cleios, ba de lut bun, ba hīrburi, ba bicași, și tot nu-'i de Doamne-ajutā. Ear' de-'i plesnește unui creștin prin minte să-și facă o pivniță, ori barem fundament sub casă, atunci se scarpinā'n cap. Și de ce? Fiīndcă nu avem meșteri de felul acesta pe la sate, ear' cei din oraș sūnt scumpi și nici nu vin la sate pentru lucruri mai mici de cāțiva florini, ci numai pentru lucruri de sute și mii de florini. Și e simțitā lipsa de zidari mai în toate satele noastre. Și rar e satul în care n'ar putē trāi câte un zidar harnic. Cā des de cu primāvarā și până toamna tārziū ar avē de lucru și ar avē platā bună pentru lucrul lui. Bă, vėzēnd poporul că el face lucruri cum se cade, și venīnd la cunoștință că nu cu mult îi vin mai scumpe clādīrile de peatră și cărāmīdā decât cele de lemn, s'ar nisul a-și face tot clādīri de peatră. Iarna, când poporul nu prea are ce lucra, ar tot aduna grāmezi de peatră — cum fac Sașii — și când ar chibzūi că-'i e destulā, ar chema pe meșterul lui, pe zidarul, care-'i neam ori ca-'i e prieten din copilārie, ar face socoteala īmpreună și s'ar apuca de zidit. Pe astā cale satele noastre ar lua altā față, ear' oamenii săraci ar avē tot mereu ce lucra. Cā numai la lucrul cāmpului nu-și capētā omul sărac tot mereu lucru, că acela se și mai gātā, dar' ridicarea de clādīri nu s'a gātā în veci. Deci să ne facem măiestri zidari în fiecare sat, că numai pentru al nostru și pentru al lor bine 'i-om face. Și nu este cel lucru mare a ni-'i face. Când e copilul de 14 ani, dacă știe bine ceti și scrie, îl putem da la īnvēțarea zidārītului. În 3—4 ani ese īnvēțāt gata. Și de aci īncolo, de primāvara până toamna tārziū capētā de lucru. Și lucrul lor e bine plătit, cātē 2—5 coroane pe zi. Astfel că fiīnd cruțātor, se poate alege în cāțiva ani cu un capital frumūșel de bani și se poate așeza ca măiestru zidar în satul lui ori în alt sat sau oraș

Și uneltele zidarului sînt foarte ieftine: un stînjîn sau un metru, un ciocan, lingură de luat tinciuiala, cornurar și o plumbină (un plumb ori o bucată de for legată de un fir de ață), toate la oaltă nu fac mai mult de 10 coroane.

Spun unii că zidăritul nu ar fi prea bun, fiindcă iarna n'are căutare. E așa, și nu-i așa. Un zidar harnic poate avea cu ce petrece și timpul iernei. Că poate fi cioplitor de peatră. Dar' chiar s'e nu fie; iarna poate duce gunoiu pe holde, de cumva are ceva economie. Și — șezînd la sat — nimenea nu-i, se nu poate și ceva economie. Ear' de fi la oraș, are tot mareu. Că iarna lucrează în lăuntru, în casă: tinciuesc și lustruesc părății pe din lăuntru, ș. a.

Apoi, cumcă se plătește ca cineva s'e învețe zidăritul, se vede și de acolo, că zidarii cei harnici dela orașe 'și-au adunat averi.

Deci s'e nu desprețuim această măiestrie folositoare!

I. P. R.

Prelegeri economice în Seliște.

Duminecă, în 23 Ianuarie st. v. s'a ținut a doua prelegere economică în Seliște. Ca și prima așa și aceasta a fost foarte bine reușită, ascultată fiind de mulțime de inteligenți, țărani și meseriași din loc. O deosebită laudă merită stimabilele dame de aici, cari prin prezența d-nilor aproape în corpore, la aceste prelegeri, premere cu un bun și folositor exemplu, celor-ce mai deaproape îi privesc aceste prelegeri.

Din jur am observat participanți din comunele Sibiel, Săcel și Orlat. Preste tot din partea comunelor din jur ar fi de dorit a purta spre binele lor propriu un interes mai mare față de aceste instructive prelegeri. Sperez că aceasta se va și întempla.

De astă-dată a preles earăși dl *Dimitriu Comșa*, anume despre »cultura pomilor«. A vorbit d-sa pe larg despre însușirile altoilor, gropile și săditul pomilor, răritul crengilor, gunoirea pomilor și despre rentabilitatea pomilor.

Că prelegerea a fost cu viu interes ascultată și bine pricepută de mulțimea adunată ne dovedește faptul, că în mai multe rînduri au fost făcute întrebări, deslușiri și espunerea pățăniilor lor proprii din partea mai multor persoane dintre ascultători. Prin aceasta se înțelege prelegerea a devenit și mai instructivă și de sigur ținta acestor prelegeri astfel va fi ajunsă.

Dl *D. Comșa* atât la intrare în sală, cât și la finea prelegerii a fost viu aplaudat.

Dumineca următoare va prelege tot d-sa și anume despre: »culesul și păstrarea poamelor«.

Arghir.

Vindecarea ariciului la vite.

— Două răspunsuri. —

Cetind eu în »Foaia Poporului« la »întrebări și răspunsuri« că un abonent întreabă cum 'și-ar put'e vindeca un bou,

care are la un picior *ariciu* — am v'zut și răspunsul ce l-ați dat, dar' fiindcă eu am vindecat într'alt mod această boală, gîndesc că va fi bine a ar'eta și leacul ce l-am folosit eu și care e mai lesne și mai la îndemână fiecărui econom. Se ia o bucată de untură de porc care este rîncedă (galbină de bătrână și netopită) se pune într'o tigare, în care se mai pune și puțină funingine, se pune la foc și se amestecă bine cu lingura până se amestecă bine la oaltă. După aceea se ia așa caldă cum e, și se toarnă pe rană, firește că după-ce s'a spălat aceasta. După-ce s'a făcut aceasta de trei, cel mult până de patru-ori, de sigur rana se va vindeca.

Am mai vindecat la o vacă un ariciu și în alt chip: cu peatră v'netă (care se cap'etă în fiecare boltă). Am zdrobit-o bine și am pus o la rană și după mai multe-ori s'a vindecat rana.

Petru Ghețu.

Eu abonentul »Foi Poporului« am cetit în foaie, că un abonent din Vidrăde-jos a întrebat de leac la o vită care avea ariciu. Un vecin al meu a avut 2 vaci și s'a făcut ariciu la una pe uger și a pus pe rînd apă tare și peste 3—4 zile a rămas vaca sănătoasă. Apa tare se cap'etă în apotecă — numai s'e lege boul cu o funie, ca s'e nu se lingă.

Dumitru Dehelcan.

ȘFATURI.

Scutirea cartofilor de transportat împotriva înghețului.

Un mijloc practic și ieftin totodată este înmuierea sacilor în apă înainte de a fi umpluți. Apa îngheață nu lasă s'e străbată gerul la cartofi. Cartofii astfel tractați întimpină cu înlesnire asprimea gerului și pot fi trimiși și în gerul cel mai mare în depărtări cât de mari. În modul acesta se pot transporta și napii de nutreț, morcovii, p'etrânjeii, țelerul, ba chiar și poamele. Apa ce intră în saci astupă adecă toate găuricile sacilor și coaja ghețoasă ce se formează pe deasupra împedecă străbateră gerului.

Desghețarea măiestrită a păm'entului.

Se întemplă de multe-ori, că economul are lipsă s'e facă cutare groapă, șanț sau fundament chiar și pe timpul când păm'entul este înghețat. Pentru a desgheța păm'entul în mod măiestrit, se recomandă așternerea de var ars proasp'et, care se stînge și inferb'entă așa, că după 10—15 ore, păm'entul poate fi săpat cu înlesnire.

Știri economice.

Înșotiri de credit s'atești sistem Raiffeisen, atât de acomodate pentru trebuințele țaranilor noștri, ar trebui s'e se înființeze în fiecare comună de ale noastre. Cu plăcere luarăm știre despre vrednicii proprietari din *Cut*, cari au înființat prima înșotire de acest fel în comitatul *Albei-inferioare*. Bine ar fi ca

esemplul lor s'e fie urmat de cât mai mulți, și aceasta cu atât mai v'rtos, cu cât noua înșotire centrală din *Budapesta* în puterea noii legi despre înșotiri, a început propaganda prin comunele noastre fruntașe. Astfel numita centrală, precum aflăm, chiar acum are de gînd înființarea unei filiale în comuna *Oco-lișul-mare*, comitatul *Turda-Arieș*. Din parte-ne recomandăm cu toată căldura înființarea de bănci s'atești, de cari în comitatul nostru esistă vre-o 12 și sînt prospecte pentru alte vre-o zece ce sînt în înființare. Drept îndreptar la alcătuirea aștorfel de înșotiri servește cartea de *W. F. Raiffeisen*, tradus de regretatul director *Dr. Aurel Brote* și editat de »*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului*«, de unde se poate procura cu prețul de 80 cr. plus porto postal. Acest compendiu se află și la librăria noastră de v'nzare.

Dl *Aurel Bunea*, care timp mai îndelungat a fost procuristul cunoscutei firme *Coltofean-Dobrea* din *Galați* în *România*, a înființat în acest oraș în companie cu dl *D. Drăgănescu* o casă pentru comerțul en-gros de coloniale și ferărie, cu începutul lui *Ianuarie 1900*.

Fapte demne de imitat. Locuitorii români din *Boian* (comitatul *T'rnavei-mici*) sub impresia predicilor dela »*Botezul Domnului*«, rostite în biserica gr.-or. și în cea gr.-catolică, au făcut legătură s'e nu mai bee vinars un an de zile, ear' cel care va greși contra acestei legătuieli, s'e fie pedepsit cu 20 fl. Aflînd despre aceasta locuitorii sași, au intrat și ei în legătuiala *Românilor* și astfel în *Boian* e pe cale a se forma o reuniune de cump'etare după toate formele legale. În fruntea reuniunii stau preoții, cari au făcut deja demersurile pentru-ca reuniunea s'e obțină dela forurile competente aprobarea statutelor. De altcum vezi despre acest lucru de laudat scrisoarea din nr. de azi, din *Boian*.

Mine de cărbuni în *România*. În județul *R.-Sărat* pe o moșie a proprietarului *Friedman* s'au descoperit bogate mine de cărbuni. Cu prilejul cercetărilor inginerii au găsit straturi de cărbuni foarte groase.

Starea s'emenăturilor în *România*. Conform rapoartelor intrate la guvern s'emenăturile de toamnă au iernat bine și promit recoltă abundantă. În raport cu arealul s'emenat cu grâu în anul trecut, cel din est-an e mai mic; în schimb îns'e s'a s'emenat rapiță pe 175.000 hectare, așa că unele ziare din *România* evaluează recolta din est-an a rapiței la 200 milioane de franci.

Minele de fer și marmoră dela *Vașcău* (*Bihar*) ale episcopatului *Orăzei-mari* și ale familiilor *Török* și *Wenckheim*, le-a luat în ar'endă pe 50 ani un consorțiu din *Budapesta*. Exploatarea se va începe cu 5000 de lucrători.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Cele patru operațiuni fundamentale.

Patru modele de lecții de fond din Aritmetică.

Lucrate după planul »Treptelor formale«.
Pentru bieniul II. (clasa a III-a elementară nedespărțită); de **Iuliu Birou**, învățător în Ticvaniu-mare.

(Urmare).

II. Sistemizarea — Inducțiunea (cu fazele sale).

1. Priviți acum la lucrarea ântâiu! Ce numerii am scăzut? (... 58 florini și 43 florini). Ce fel de numerii sînt aceștia, fiindcă sînt de aceeași numire? (... de același fel). Cât am afla că fac 58 florini mai puțin 43 florini? (... 15 florini). Cum este numărul 15 față de 58? (... mai mic). Cu cât este mai mic? (... cu 43). Ce facem noi dar' prin scădere? (... micșorăm un număr mai mare cu atâtea unități și zeci, câte are alt număr mai mic). Cum am așezat noi numerii ca să-i scădem mai ușor? (... unul sub altul). Unde am așezat numărul mai mare? (... deasupra). Dar' pe cel mai mic unde l-am așezat? (... sub cel mai mare). Pentru-ce i-am așezat unul sub altul? (... ca să vină unități sub unități și zeci sub zeci). Ce semn am pus la dreapta numărului prim? (... semnul —, mai puțin). Ce semn am tras pe sub numerii de scăzut? (... o linie orizontală). De unde am început să scădem? (... dela dreapta spre stînga). Ce am scăzut mai ântâiu? (... unitățile). Ce am scăzut după unități? (... zecile). Unde scriem rezultatul? (... sub linie). Ce săvîrșim noi când facem scăderea? (... o lucrare).

2. **Notă.** Se resumează și a doua problemă (exemplu) tot așa ca și prima problemă.

3. Țineți minte: *Subtragerea sau scăderea este o lucrare prin care micșurăm un număr mai mare cu atâtea unități și zeci, câte unități și zeci are un alt număr mai mic.*

Numărul mai mare, din care scădem, se numește minuend sau descăzut, ear' numărul mai mic, ce ne arată cât să scădem sau cu cât să micșorăm pe descăzut se numește subtrahend sau scăzător. Numărul aflat sau rezultatul la scădere se numește rest sau rămășiță.

Ca să scădem un număr mic din altul mai mare, mai ușor, așezăm numărul cel mai mare, adică descăzutul, deasupra, ear' pe cel mai mic, adică scăzătorul, sub el, așa ca să vină unități sub unități și zeci sub zeci. Apoi tragem o linie orizontală pe sub numerii spre a-i despărți de rest, ce-l scriem dinjos.

După aceasta începem să scădem dela dreapta spre stînga, scăzînd mai ântâiu unități din unități și apoi zeci din zeci. Rezultatul îl scriem sub linie așa, ca să vină unități sub unități, zeci sub zeci.

Ce este subtragerea sau scăderea? Cum se numesc numerii la scădere? Cum se numește rezultatul la scădere? Cum se face subtragerea sau scăderea numerilor scriși în linie verticală?

III. Aplicarea — Deducțiunea ultimă (cu fazele sale).

a) *Scrierea regulilor în caiete.*

1. Acum luați seama, că eu voi scrie regulile scăderii ce învățați astăzi, pe tablă. De aci voi le veți copia în caietele voastre de aritmetică, sub problemele ce ați lucrat. Acasă apoi le veți repeta de mai multe-ori ca să le știți bine!

2. Ce veți copia în caietele voastre de aritmetică sub probleme? De unde le veți copia? Pentru-ce le veți copia?

3. Bine! Copiați în liniște! (Învățătorul scrie pe tablă, ear' școlarii pe caiete regulile învățate).

b) *Rezolvarea problemei de aplicație.*

1. Scoateți tăblițele: 1, 2, 3! Veți scrie cu toții pe tăblițe problema ce o voi dicta și scrie eu pe tablă, ca să o rezolvați apoi în liniște, — ca lecție indirectă, — până-ce eu voi preda la alt bieniu. (Învățătorul dictează și scrie pe tablă, ear' școlarii pe tăblițe):

Un neguțător a avut într'un butoiu 87 hectolitri de vin. A vîndut din ei 33 hectolitri. Câți hectolitri de vin i-a mai rămas în butoiu?

2. Ce veți copia și rezolva pe tăblițe? (... problema...). Ce cunoaștem în această problemă? Ce nu cunoaștem? Ce vom dar' să aflăm? (... câți hectolitri de vin i-a mai rămas neguțătorului în butoiu). Rămasu-i-a în butoiu tot 87 hectolitri de vin ori mai puțin? (... mai puțin). Prin ce lucrare veți afla dar', că câți hectolitri i-a mai rămas? (... prin scădere). Din ce număr veți scăde? (... din 87). Ce veți scăde? (... 33).

II. Cercetarea și corectarea lecțiilor indirecte.

Notă. 1. Învățătorul cercetează lucrările date la început bieniilor I. și III, și dacă vr'un școlar a greșit se pune să corecteze. *Problema de aplicație dată bieniului II. (clasa a III-a și a IV-a), ca ocupațiune silentă, o va cerceta și corecta învățătorul la finea lecțiunei directe următoare.*

2. Cele-ce s'au spus la cercetarea, precum și în notele dela finea lecțiunei I., au valoare și pentru lecțiunea a II-a. (Va urma).

Ceva despre educațiune în genere.

— De **Ioan Todușiu**, învățător. —
(Urmare).

Așa putem să învățăm dela Chinezii onoarea mai marilor, dela Egipțeni onoarea învățătorilor, dela Persieni și Spartani iubirea de patrie, dela Evrei religiositatea și iubirea învățătorilor, dela Greci creșterea trupească și sufletească, dela Romani creșterea pentru viața practică, ear' dela Germani curățenia și iubirea de lucru.

Dacă vom considera, că deși popoarele antice erau acoperite — așa zicînd — cu pătura întunerecului, totuși putem învăța ceva bun și dela ele, și aflăm bărbați luminați, precum: Socrate, Plato, Dioghene, Bias, Cleobui, Pitachus, Solon, Seneca, Antonimus și alte spirite mari, cari au vîzut ca prin vis și ceață și toate acelea s'au împlinit în realitate în Isus Chr.

Isus Christos a adus în lume creștinismul și a ridicat educațiunea la treapta ce i-se cuvine, adică la măiestrie și știință.

Creștinismul s'a abătut dela creșterea brutală și prea viguroasă a păgânilor și a primit și introdus mijloacele de educațiune fragede, aplicate din iubire; prin urmare în mod contrar cum se făcea aceasta la păgâni. — În înțelesul învățăturilor lui Isus Christos, sufletul — ca un ce prețios al ființei omenești — este de a se considera mai pe sus de toate bunurile pămîntești.

Isus Christos în învățăturile sale reflectează și la creșterea trupească, condamnînd modul de creștere ninerătoare. Cu deosebire pofteste iubirea cătră cei mici zicînd: »Dacă cineva primește pe unul dintre acești mici, pe mine mă primește« și earăși: »Lăsați pe acești mici să vină la mine«. Și condamnă pe aceia, cari prin esemplul lor corump inocența micuților, zicînd: »Acela, care smintește pe unul dintre acești mici mai bine se'și lege o peatră de moară la grumazi și se se arunce în mijlocul mării«. Pretinde ca modestia, simplicitatea, verocitatea, nevinovăția, umilînța băieților să fie totodată și însușirea celor mari, prin cuvintele: »Fiți asemenea celor mici«.

Modul de creștere al lui Christos este natural: »Dați celor mari pâine, celor mici lapte«. Prin aceste cuvinte se arată cum creșterea trebuie să purceadă față de elevii sei conform legii firești.

Cu deosebire se folosește de modul învățării propunător și desvoltător. Instrucțiunea lui Christos este interesantă, ceea-ce putem deduce de acolo, că poporul flămînd și sêtos îl asculta cu bucurie, fiindcă învățăturile sale erau ușoare, interesante, naturale și practice, voinde prin aceste a-l crește pe om de cetățean al împărăției lui Dumnezeu, al adevărului și al nemuririi.

Deci, a transformat în mod binefăcător toate straturile societății omenești. În înțelesul educațiunei creștinești, omul este destinat la un scop suprem nemărginit; prin urmare, trebuie să se împărtașească de o creștere religioasă-morală. Acele popoare au viitor trainic, cari totodată sînt religioase-morale, cari iubesc lucrul și curățenia trupească și sufletească; din contră, dispar de pe fața pămîntului, sau se contopesc cu altele.

Trăim la sfîrșitul veacului al XIX-lea care se numește »veacul luminilor«. Deși acest adevăr nu-l putem nega, căci știința a dat un avînt puternic, dar' virtutea și moravurile cele bune s'au molipsit, de oare-ce, injurătura, minciuna, mărturisirea strîmbă, înșelăciunea, ura, pisma, este în timpul modern o bravură; și toate aceste greșeli de unde provin, dacă nu din o educațiune greșită, necorespunzătoare scopului și din exemplele rele ce vîd zilnic.

(Va urma.)

Răvașul școlii.

Invățătorii confesionali nu plătesc arunc comunal. Judecătoria administrativă a anunțat prin un decis al seu, că invățătorii confesionali nu pot fi obligați a plăti dare comunală. În timpul mai nou adecă unele comune au făcut asemenea aruncuri și pe invățători, susținând, că scutirea de dare comunală privește numai pe invățătorii dela școalele de stat, ear' nu și pe cei dela școalele comunale și confesionale. Astfel între alții au necesitat să plătească această dare și pe un director școlar din Budapesta. Acesta s'a plâns la magistrat și la comisiunea administrativă comitatensă, cari l-au respins de a fi scutit; dar' numitul a recurat la judecătoria administrativă, care pe basa art. de lege XXIX. din 1885 și XXII. din 1886 a decis: că invățătorii poporali — fără privire de sânt aplicați la școalele de stat, comunale, confesionale, ale reuniunilor, sau la școale private — sânt scutiți de a plăti aruncuri comunale.

Concurse școlare. Pentru ocuparea postului invățătoresc la școala gr.-or. din *Pocola* și a celui dela școala gr.-or. din *Dușești*, ambele în protopresbiteratul Beiușului. Termin de concurs la *Pocola* 24 Februarie n., ear' la *Dușești* 2 Martie st. n.

Premiu pentru teme didactice. Biroul central al Reuniunii invățătorilor din archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș escrie premiu pentru următoarele teme: 1. »Cum se poate câștiga poporul pentru școală?« — 2. »Cum își poate câștiga și susține invățătorul autoritatea?« — 3. »Cum trebuie să creștem, ear' nu să instruăm numai în spirit religios?«

Cea mai bună lucrare va fi premiată cu 20 coroane, a doua cu 15 cor. și a treia cu 10 coroane. Terminul de concurs 15 Iunie st. n. Estensiunea elaboratului va fi de col puțin patru coale scrise în fracto. Pot concura membrii esteri ai Reuniunii.

„**Pedagogia Nouă**“. A apărut numărul I, de probă, a noiei reviste pedagogice din Sibiu, red. de Dr. P. Șpan.

Pentru variul și bine îngrijitul material ce conține, cum și pentru garanția ce ne-o dă bunul nume al redactorului, recomandăm aceasta revistă cu toată căldura invățătorilor noștri. Fascicolul are următorul cuprins:

Cătră invățătorii români de redactorul. — Un orfelinat român, de Dr. P. Șpan. — Lecții de psihologie: a) Reprezentări. Noțiunea lor. Împărțirea lor; b) întunecarea și reproducerea ideilor, de Dr. P. Șpan. — Corespondența invățătorilor, de Amicus. — Comunicări dela școala de aplicație. — Notițe vesele. — Recenziuni. — Însemnări. — Corespondența foii.

În articolul prim cătră invățătorii explică gena noua reviste și programul ei, accentuând vederile pedagogiei științifice herbart-zilleriane și munca de regenerare morală.

Numărul prim se prezintă bine. Format 8° mare, hârtie fină, tipar frumos. Abonamentul costă 5 coroane. Redacția e în Sibiu: Reitschulg. 14. Administrația în str. Urezului 10).

CRONICĂ.

† **Gustav Augustini.** O telegramă din Arad ne anunță trista știre despre încetarea din viață a dlui *Gustav Augustini*, colaborator la »Tribuna Poporului«, și mai nainte multă vreme colaborator al »Tribunei«.

Moartea a fost năprasnică.

Deplângem cu durere tristul sfârșit al acestui zelos muncitor al condeiului, care cu o sîrguință excepțională a căutat să servească cauza neamului seu și a poporului nostru prin propagarea și cultivarea alianței dintre Români și Slovaci. Amintirea lui este pe veci eternisată în acel moment al istoriei noastre politice, care s'a marcat prin congresul naționalităților dela 1895.

— Odihnească în pace!

† **Isaia Moldovan**, preot gr.-catolic în Chirileu, a răposat în 7 Februarie n. în etate de 81 ani. A servit ca preot 58 ani.

Reuniunea „Frăția“ a Românilor din Cața emigrați în București s'a ținut adunarea generală anuală Marți (la 25 Ianuarie v.) în localul comerciantului Traian Cornea. Din raportul prezentat acestei adunări rezultă că reuniunea în anul 1899 a avut 47 membri fondatori și 14 activi (mai puțin cu 8 decât în anul anterior), dispune de o avere (în bonuri, acceptate, mobilier etc.) în sumă de 5451 l. 35 b., — o creștere de 269 l. 70 b. față cu anul anterior.

Hirotoniri. Înalt Preasfințitul domn arhiepiscop și metropolit *Ioan Meșianu*, a hirotonit zilele trecute întru presbiter, pe diaconul *Ioan Samoilescu* ales paroch în *Luncani*, tractul protopresbiteral al Hațegului, pe clericul absolut *Eulampiu Negrea*, întru diacon pe diaconul *Ioan Șortan*, întru presbiter, ear' pe clericul absolut *Petru Lula*, ales paroch în Bobohalma, tractul protopresbiteral al Geoagiului, întru diacon.

Călindarul poporului bucovinean, a cărui apariție am anunțat-o și noi în unul din nr-ii anteriori ai »Tribunei«, s'a epuizat. Într'un restimp de abia 2 săptămâni au trecut, după-cum ne scrie corespondentul nostru, netto 4500 de exemplare. Acest succes este de atribuit escelentei sale redigiării, de când cu trecerea în mâna foii populare »Deșteptarea« din Cernăuți.

Au răposat. *Nicolae Barbon*, paroch gr.-or. în Tomești și membru în direcțiunea institutului de credit »Făgețana«. — *Demetriu Vasca*, paroch gr.-or. în Chișirid, în etate de 51 ani. — *Rosalia Lazeu*, soția parochului gr.-or. Ioan Lazeu din Saldobagiu, în etate de 54 ani.

Dar școlii. Dl *Ilie Mircea*, păpușar în Blaj, a donat pentru pruncii școlari din Betlean 10 exemplare »Aritmetică«, în sumă de 6 coroane 40 bani. I-se aduce mulțumită în numele școlariilor. *Ioan Diugan*, invățător.

Alegere de preot. Clericul absolut *George Perian* din Trestia (ppresbiteratul Zarandului) e ales preot în Vorța cu filia Valea-lungă (ppresbiteratul Iliei)

Daruri pentru biserică. Pentru înfrumșetarea bisericii gr.-orientale din Bercheș, protopresbiteratul Cetăței-de-peatră, au binevoit a face daruri evlavioșii creștini: d-na *Leona Medan* (Șomcuta-mare), procovețe pe prestol; d-na *Letiția Medan-Orsovsy* (Șomcuta-mare), 2 sfeșnice arg. nichel, în preț de 15 fl.; d-șoara *Maria Nemeș* din Bercheș, o față de masă și 2 ștergare, lucrate de

mâna d-sale, în preț de 20 fl.; credinciosul *Dimitrie Dragoș* cu soția sa *Iuliana* și văduva *Luiza Rațiu* din Baia-mare, un rînd de vestminte bisericesti în preț de 50 fl., o cădelniță arg. nichel, în preț de 7 fl. și o cruce nichel, în preț de 6 fl.; văduva *Maria Romocea* cu fiul *Simeon*, un prapor stofă, în preț de 10 fl. și o cădelniță nichel în preț de 7 fl.; *Ilie Macaveiu* din Finteușul-mare, un prapor stofă neagră, în preț de 10 fl.

Pentru toate acestea comitetul parochial mulțumește și pe această cale marimonioșilor donatori.

„**Societatea geografică română**“ din *București* în decursul lune curente își va sërba cu mare pompă iubileul de 25 ani dela înființarea sa. La ședințe va presida însuși *Maiestatea Sa Regele Carol*.

Farmecul limbei materne. »Tribuna« a primit următoarea telegramă, clasică dovadă despre farmecul înălțător al limbei materne, introdusă în biserică:

Panciova, 11 Febr. n.

Panciovenii au auzit cu lacrimi de bucurie propoveduindu-se cuvântul lui Dumnezeu în limba noastră strămoșească, în capela română azi sfințită cu mire pompă și asistând mult popor.

Fapte creștinești. *Ioana Petran* n. Poruțiu a dăruit bisericii din Cuzaplaș 25 coroane pentru a se procura pe ele o evanghelie. — *Rozalia Groza* din Naprade a dăruit bisericii de acolo o evanghelie în preț de 25 coroane și un liturgier în preț de 6 coroane 40 bani.

Biserică jăfuită. Făptuitori până acum necunoscuți au furat din biserică gr.-or. din *Băliz* trei rînduri de vestminte pentru ministranți, trei mănecări, o cădelniță de argint china, sfânta copie, steaua, lingurița și alte utensilii bisericesti.

Împușcat din negrije. Ni-se scrie din Ighiu, că ieri ducându-se câțiva oameni la pădure să caute niște mete, cum umblau ei printre tufe pușca pădurarului *Ioan Medrea* s'a acățat cu coșul de o clombiță și s'a descărcat în capul lui *Ilie Radu*, care a murit momentan. Au rămas după el cinci copilași.

Plânsori. Primim următoarele plânsori:

— *Din comuna Toc* ne scrie un bun Român și creștin, că acolo preotul și ctitorii nu se îngrijesc de biserică și școală. Biserica are bani gata 5000 de coroane, dar' banii stau fără camătă, și cu toate acestea biserică e dărăpănată și negrijită. Asemenea e și cu școala. Băieții n'au cărți, ear' în școală nu sânt bănci, încât unii băieți își duc de acasă scaune. Eată o nepăsare de osândit! Întrebăm, ce zice la toate acestea preotul, invățătorul și ctitorii? Și ce zice protopopul locului? Deocamdată atâta!

— *Din comuna Stenia* (lângă Coahalm) ne scrie un episcop, că invățătorul de acolo N. P. (de astă-dată nu-i scriem numele întreg) nu se poartă cum se cuvine. În loc de a se îngriji de școală, mai mult îi plac petrecerile și alte treburi. Astfel între altele s'a întemplat, că episcopul, care ne scrie, l-a aflat pe dl invățător în 15 Decemvrie anul trecut după prânz la 3 ciasuri durmind în școală pe catedră cu capul pe masă și copiii erau în școală!! Ce purtări sânt acestea, dle invățător? Apoi preotul, ca director de școală, nu știe nimic despre acestea și nu ia măsuri de îndreptare?

Elevii școlii din Vég-Szt-Mihály ne scriu că au umblat la Crăciun a colinda și au adunat în perșeii școlii suma de 4 fl. 76 cr., dar' dl Iosif Muntean, președintele scaunului școlastic le-a luat perșeii cu bani cu tot și nu vrea să li-l dea. De-i drept — și poate că drept e — atunci e destul de rău, de oare-ce copiii aceia au muncit pe acei bănuți și și-ar pute lua pe ei câte o păreche de opinci. Deci ar fi de dorit, ca să li-se dea banii, pentru-că noi nu vedem să fie nici o cauză pentru care banii să se oprească.

Faceți însoțiri de cumpătare. Din *Balomir* (comitatul Hunedoarei) ni-se scrie, că acolo e pe cale a se întemeia o însoțire de cumpătare, după pilda celei dela Babța. Mișcarea aceasta se face la stăruința vrednicilor fruntași ai comunei, îndeosebi a părintelui *Nicolau Suciu*, a învățătorului *Ioan Balomiri* etc.

Lăudăm pe vrednicii fruntași și îndemnăm poporul a asculta de povețele lor.

Correspondentul ne scrie, că fruntașii dau de mari greutate, dar' — scrie el — totuși nu desădăduim, ci vom lupta cu stăruință pentru ajungerea scopului dorit, după vorba: *Voește și vei pute.* Apoi scrie mai departe astfel:

„Voește, zic, și tu bun popor creștinesc, vîzîndu-ți peirea ta și a familiei tale, care mereu suspină în patima ta, lăsându-ți pruncuții flămîenzi pe stradă, ear' burta jupânului Ițic a se sparge de grasă. Nu pentru burta lui Ițic au jertfit strămoșii vostri adunându-ți ție avere, ci pentru tino și familia ta.

Deci pune-ți nădejdea în D-zeu și luptă în contra inamicului tău (rachi) și vei vedea în sfîrșit, că cei-ce crezi că azi îți fac ție neplăceri, prin călcarea pragului lui Moise și Avram, mîne-poimîne îl vei binecuvînta că te-au scos din rătăcire și întunec în care era să te mucești pe vieață cu întreaga ta familie. Ascultați pe voitorii de bine, căci aceia priveghiază pentru sufletele voastre.

O jertfă creștinească. S'a adus pe altarul Domnului la sfînta biserică gr.-cat. din comuna *Balomir* (Cîmpul pînei) de cătră mult stimata și generoasa doamnă *Ana Cetățean*, soția rîposatului *Cetățean*, care a slujit odinioară ca preot gr.-cat. în *Cugir* (comitatul Hunedoarei), ear' mai apoi trecînd în România a fost profesor și director la liceul de stat din Galați. În memoria prea iubitului seu consoț *Ioan Cetățean* a binevoit cu ocazia venirii sale la moșia sa din *Balomir* a cumpăra și dărui sfintei biserici gr.-cat. din *Balomir* un frumos policandru din bronz cu multe lucruri frumoase înzestrat pe dînsul și care conține și 12 felinare pentru lumini și eu o candelă în mijloc, care valorează o sumă destul de însemnată. Comitetul aduce și pe calea publică tributul de mare mulțumită și recunoștință doamnei *Cetățean*, rugînd pe bunul D-zeu, că acea jertfă să fie în asemănare cu jertfa lui *Avel* de primită la tronul ceresc.

Balomir, 24 Ianuarie 1900.

În numele comitetului parochial gr.-cat.:

Avron Balomiri,
adm., preot gr.-cat.

Ioan Balomiri,
învățător.

Dar bisericeii. Din *Apateul-român* ni-se scrie, că frații *George* și *Mihail Săbo* au dărui pe seama bisericeii 400 coroane. Este a se mulțumi și stăruinței preotului *Stefan Făt* acest dar, pentru-că zelul ce-l arată pentru popor și biserică i-a asigurat dragostea tuturor.

Un binefăcător al școlii. Vrednicul poporean *Andrieu Dragoș* din *Finteușul-mare*, fost primar comunal, ear' acum episcop-primar, în ajunul »Botezului Domnului« a binevoit a prevedea pe școlarii mai săraci dela școala noastră confes. gr.-or. cu 80 libele pentru scripturistă. Tot acest harnic poporan — și în anii trecuți — fiind încă primar comunal — după-ce i-am descris lipsa cea mare de recușite de învățămînt, — între alte ajutoare ce ni-a oferit, — a întreprins o colectă prin comună, ear' cu suma colectată a procurat 24 bucăți table de părete.

Pentru toate acestea îi exprim și pe această cale sincere mulțumite în numele școlarii ajutoari. *Finteușul-mare*, la 24 Ianuarie v. 1900. *Gavriil Bogdan*, învățător.

Hirotoniri. *Dr. Elie Cristea*, secretar al consistorului archidieceșan, a cerut la locul competent a fi primit în sînul călugăresc și tuns ca monach, dar' și până la rezolvarea în cale normală a acestei cereri a primit darul diaconiei în ziua marilor trei ierarhi *Vasilie*, *Grigorie* și *Ioan*. La liturgie a servit însuși *I. P. S.* Sa *Metropolitul*, asistat de *Preacuvioșia Sa archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu*, asessorii consistoriali *Zacharia Boiu* și *Nicolau Ivan*, protopresbiterul *Ioan Papiu*, directorul seminarial *Dr. Eusebiu R. Roșca* și diaconul *Dumitru Câmpean*.

Crimă de omor în Roșia. Duminică dimineața a fost aflată moartă soția lui *Nicolae Moduna* din *Roșia-montană*. Autopsia medicală a constatat că uciderea nenorocitei nu s'a săvîrșit în locuința ei, ci alt undeva și numai cadavrul i-s-a transportat acasă. Bănuiala cade pe soțul ei, care de 25 ani nu trăește cu ea. Între alte motive de bănuială e și faptul, că deși trăia despărțit de ea, totuși o asigurase nu de mult și plățise el însuși premiile de asigurare.

Cununie. D-șoara *Aurelia Pop*, fiica dlui not. cerc. *George Pop* din *Cianul-mare*, și dl *Aureliu Barbu* notar com., fac cunoscută celebrarea cununiei lor, care se va ține Duminică, în 18 Februarie st. n. a. c. la 3 ore d. a., în biserică gr.-cat. din *Cianul-mare*.

Logodnă. *Iulian T. Ūveges*, comptabil la »*Sebeșana*« și d-șoara *Rafila Cutean*, fiica preotului *Laurențiu Cutean* din *Oarda-inf. vestec*, că s'au logodit.

Cas de moarte. *Ana Sglimbea* născută *Tulbure* din *Hălmeag*, după suferințe grele și îndelungate s'a mutat la cele eterne Joi, în 27 Ianuarie st. v. 1900, în etate de 77 ani. O deplîng: *Ioan Sglimbea*, ca soț; *Ioan Tulbure*, paroch gr.-or și soția; *George Tulbure*, învățător și soția, ca frați și cumnate; *George Bonea*, paroch gr.-or și soția, ca cumnat și soră; *Maria Bonea*, ca nepoată; *George* (cleric a. I) și *Ioan* (student com.) *Tulbure*, ca nepoți — precum și alte rudeni.

— D-zeu s'o ierte și s'o odihnească în pace!

Anunț. Ca să poată ajunge scrierile mele »*Novel* și *Schițe*« mai cu înlesnire în mîinile poporului nostru — pentru care sînt menite — m'am decis a le reduce prețul la jumătate. Așa ambele broșuri (I. și II.) cari se estind pe 9½ coale tipărite și conțin 7 nuvele, le dau numai cu 1 coroană și 20 bani (în România cu 2 franci) Sper deci, că pe această cale mă voi bucura de abonamente mai numeroase.

Ioan Pop Reteganul,
Sibiu, Quergasse 15.

NB. Celelalte foi românești sînt rugate a reproduce barem câte-odată acest anunț.

RIS.

În floarea vieții.

— Dar' *Nicolae*, prietenul tău, ce mai face?

— Ne-am certat, m'a făcut dobitoc bîtrîn!

— A greșit, pentru-că tu ești tinăr, în floarea vieții....

Împart. de *George Muntean* (Vrani).

POSTA REDACȚIEI

I. H. în Ascileu. Foaia numai dacă se trimit banii se poate espeda. Trimite deci 2 coroane.

St. P. inv. în P. Ne pare rău, dar' foaia gratuit nu o putem trimite.

P. O. în C. r. Pentru publicarea de poesii nu se plătește nimic.

T. C. în Tăt. Rugarea trebuie să o faci la direcția financiară, după-ce ai adeverință dela primăria comunală. — Cartea anunțată a dlui *Conda* încă n'a apărut, întrebă-l pe dînsul.

M. G. inv. în P. Pune pe grumazi peste noapte un ștergar cu apă rece, învălit în unul uscat, să asuzi, apoi ia terpentin subțire și ferbînd apă în o ulcea, picură terpentin și aburii îi tragi în gât. Amîndouă trebuie repetate de mai multe-ori.

Ar. M. în Boian. Am mai primit o scrisoare, pe care vezi că o publicăm. Mulțumite.

G. H. în Bileag. Nu se poate. Tocmai societățile, unde o foaie se cetește de mai mulți trebuie să aboneze foile române.

G. D. și N. V. în P.-Aninoasa. Călindare sînt. Trimiteți bani, atât pentru foaie, cât și pentru călindar; numai așa se poate.

Abonentului nr. 3406. Cîntecele bîtrînești vi-le publicăm cu plăcere în foia »*Foi Poporului*« cele în adevăr bune și nu aveți a plăti nimic. Dialoguri potrivite afli în »*Prietenul Săteanului*« de *I. Pop Reteganul*. Scrie după ea la tipografia *Aurora A. Todoran* la *Gherla*. Acolo afli și cîntece naționale. Cere dela tipografia aceea și catalogul, că-l capeți gratuit, din el apoi poți alege.

Abonentului nr. 1124. Grădina întabulată fără știrea d tale, numai pe calea legii o poți căpeta; deci du-te la un avocat român și-i spune din fir în pîr ce necaz ai, și acolo apoi ție-a spune ce-i de făcut și pentru cât îți poate descurca lucrul acesta. — Altcum nu se poate.

Abonentului nostru din Mocrea. Școală de stat pot înființa cei de sus în orice comună, fără de a întreba pe popor de se învoește ori ba. Numai cât, să vezi d-ta: unde școala confesională e în bun rînd, nu au dreptul de a o închide și — unde 5% după darea directă e pus în folosința școlii confesionale, nu-l pot lua de acolo și da altei școle. Cam de comun numai pe numele școlii confesionale defectuoase se fac școlile de stat, ori-unde află partizani în popor, cari își vînd interesele lor pentru te miri ce promisiuni sîci. Deci, ca să nu vă mustre conștiința că din a d-voastră vină vi-s'a închis școala și s'a înființat una de stat în locul ei, țineți pe cea conf. în starea cuvenită. Dacă și atunci vi-s'ar închide, veți ave cel puțin mîngăierea că nu din a d-voastră vină.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andrieu Baltes*.
Proprietar: Pentru »*Tipografia*« societate pe acțiuni: *Iosif Marschall*.

„Convorbiri Literare“.

»E un adevărat călindar popular, care în afară de materia calendaristică obicinuită, conține materia cea mai potrivită pentru a ține deșteaptă conștiința națională în popor.

În »Dela 1848« se povestește luptele Românilor în contra asupritorilor unguri, ear' în »Răvașul nostru« se face o dare de seamă despre toate incidentele care au turburat viața românească din Ungaria dela Septembrie 1897 până în Sept. 98.

Intr'adevăr mai rar carte care să urmărească cu atâtă unitate de concepțiune scopul propus«.

„TIPOGRAFIA“, SOCIETATE PE ACȚIUNI IN SIBIU.

A apărut:

CĂLINDARUL POPORULUI

— pe 1900 —

Anul al XV-lea. — Ediție iubilăară.

Prețul 20 cr. es. și 5 cr. porto. Compactat în pânză, de salon 50 cr. și 10 cr. porto postal.

„Floare albastră“.

»E anotimpul călindarelor. În românește până acum n'a apărut decât acesta, și probabil că el va fi până la sfârșit cel mai potrivit scopului pe care 'și-l-a propus, dintre toate călindarele cari vor apăre de acum înainte în țeară.

Publicația »Tipografiei« din Sibiu face o fericită excepție și merită să o relevăm. »Călindarul Poporului« e, cu adevărat, scris pentru poporul român, e o mică cronică a evenimentelor petrecute în țările locuite de Români, un modest dar puternic imbold de îmbărbătare la luptă, de înflăcărare a sentimentului patriotic«.

20

Cel mai bogat

călindar românesc în monarhie. Conține 14 articoli literari, istorici, economici, poezii, doine, snoave și glume.

„Doine și icoane din lumea românească“.

Cel mai ieftin

călindar românesc. Deși e mai bogat cu o coală ca anul trecut, se vinde tot numai cu prețul cel vechiu de

20 cr.

20

„Familia“.

»O carte drăguță ca execuțiune tehnică, variată ca material, și națională ca tendință, mai pe sus de toate națională e »Călindarul Poporului« de pe anul ce vine (1899).

Cetindu-l, îți pare că stai de vorbă cu un țăran așezat și cuminte, care știe să spună atâtea lucruri, încât 'ți-e mai mare dragul să-l ascuți... Despre Răvașul nostru zice: »Răvașul« a devenit un fel de gazetă anuală, care conține în resumat toate chestiunile ventilate în presa noastră periodică în decursul anului«.

Călindarul Poporului

pe anul visect

— 1900. —

Anul XV.

SIBIU.

Editura și tiparul »Tipografiei«, societate pe acțiuni.

Ilustrațiile.

1. Români din Bănat. — 2. Țărani bătrâni din Săcele (l. Brașov). — 3. † Generalul Mihail cav. de Trapșa. 4. Valea Șoimului (privești). — 5. † Alesandru Filip. — 6. † Ioan Bran de Lemény — 7. Regele Carol al României. — 8. Regina Elisabeta (Carmen Sylva). — 9. † Ioana Bădilă n. Moldovan. — 10. »Porțile-de-fer«. — 11. Mihaiu Butean de Bera (mareproprietar în Ciomacoz, care a facut fundațiuni de 17.750 fl. într'o lună). — 12. Floriana Butean n. Jucan. — 13. Grigorie I. Brătianu, primul președinte al Ligei. — 14. M. Sa Monarchul Francisc Iosif I. — 15. Țarul Rusiei Nicolae II. — 16. Emil Loubet, președintele Republicii franceze. — 17. Umberto, regele Italiei. — 18. Prof. Grig. To-cilescu. — 19. Fruntașii comunei Gales: Preotul, primarul și notarul, la 1867.

20

Cel mai frumos

între toate călindarele dela noi. Hârtie fină, litere nouă, dese, tipar frumos, împodobit cu

19

ilustrațiuni!

„Românii la Roma“. Raport amănunțit despre mândrele și imposantele sărbări din »Forul Traian« cu ilustrațiuni.

Prețul tot cel vechiu numai

20 cr.

20

„Răvașul Nostru“.

Icoană fidelă despre toate întâmplările de peste an din viața politică, culturală, literară și economică a Românilor. »Răvașul« e împodobit cu ilustrațiuni ca:

Împăratul-Rege. — Țarul Rusiei. — Suveranii României. — D-na Bădilă etc.

„Liga Română“.

»E un călindar drăguț, interesant și instructiv, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui Român doritor de a fi în curentul afacerilor românești de peste munți.

Sub titlul »Răvașul nostru«, călindarul publică cronica întregă a cauzei naționale. O serie de bine reușite ilustrațiuni dau publicațiunei un aspect cât se poate de simpatic«.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atenție în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe d'afară se nu confundă cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

[8] 29—

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.

CAMPHOR-EIS

Medicament probat de casă

în contra roșetei la față, la mâni și în contra gâdilțitului uscat

Prețul unei doze 80 bani (40 cr.)

Espedare zilnică cu posta.

(de Chesebrough, Manufacturing Co., in New-York).

Deposit: În aptoteca lui CAROL MÜLLER în SIBIU, Piața mare nr. 10,
în palatul Br. Brukenthal.

[58] 11—20

JULIUS ERÖS

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 5.— până 12 C.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 9.— > 20 >
Oroloj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 18.— > 30 >
Oroloaj pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 24.— > 70 >
Oroloaje pentru domni d'n aur, veritabil de Genf	> 40.— > 160 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 4.— > 6 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 10.— > 30 >
Oroloaje cu pendul vieneze cu ponduri	> 28.— > 70 >
Oroloaje de părete, diferite modele	> 4.— > 30 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 12.— > 40 >
Lanțuri de oroloaje pentru dame, de aur	> 18.— > 60 >

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 40.— până 140 C.
Inele de aur de tot felul	> 4.— > 48 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 12.— > 52 >
Inele de aur cu briliant veritabil	> 24.— > 300 >
Inele de aur cu briliant imitat	> 7.— > 12 >
Cercei de aur de tot felul	> 4.— > 12 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 13.— > 80 >
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 46.— > 500 >
Cercei de aur cu briliant imitat	> 7.— > 12 >
Brățare de aur de tot felul	> 20.— > 40 >
Broșe de aur de tot felul	> 12.— > 40 >
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 2.— > 8 >
Cercei și inele de argint	> 160 > 4 >
Brățare și broșe de argint	> 160 > 10 >

Juvaere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țiltoare de țigarete, tacâmuri, obibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea exact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru număroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“).

[44] 21—52